

L'únic recurs

per M. ALMA BRACHO

La pesta prové de l'excés. És un excés en si mateix, i no sap contenir-se.

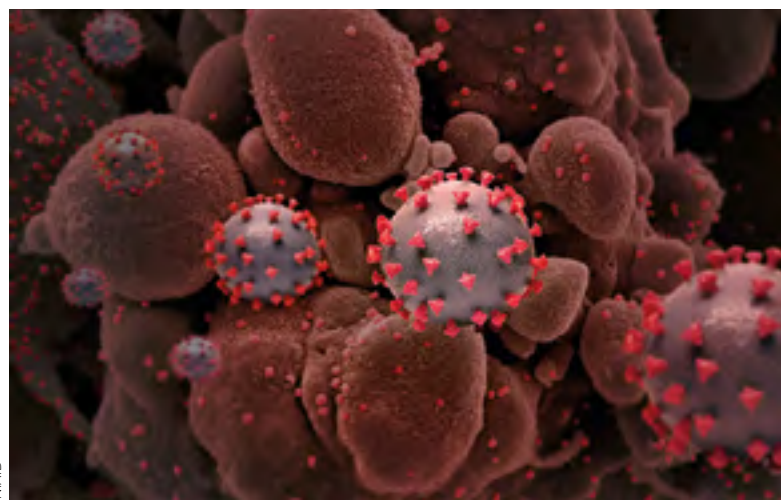
Sigueu-ne conscients, si la voleu combatre amb clarividència.

Albert Camus, *La pesta*

Provoca i molesta la idea d'autoregulació de l'espècie humana expressada pel divulgador David Quammen al voltant de la pandèmia de la COVID-19. L'autor de l'assaig *Spillover* (2012), traduït al castellà com *Contagio: La evolución de las pandemias* (Debate, 2020), hi recopila les zoonosis emergents passades. Ens recorda que la zoonosi, el salt dels agents infecciosos entre animals i humans, és un fenomen natural relativament freqüent. Des del punt de vista del divulgador, amb les epidèmies que afecten els humans ocorre el mateix que amb les plagues que infesten una gran collita: la pandèmia seria una conseqüència del monocultiu extens de la nostra espècie. Sovint, depredadors, paràsits o patògens emergents poden proliferar sense més límit que l'abundància de l'espècie hoste parasitada o infectada. La pandèmia de la COVID-19, causada pel SARS-CoV-2 (coronavirus 2 de la síndrome respiratòria aguda greu), possiblement ha sorgit perquè som molt abundants, susceptibles a la infecció, i estem extremadament connectats entre nosaltres.

Penseu que al voltant del 60% dels patògens humans presenten un origen animal demostrable. La ràbia, la pesta bubònica, la tuberculosi bovina, la grip espanyola del 1918, la grip A (H1N1) de 2009-2010, el VIH, l'ebola, el virus de Marburg, per citar-ne uns pocs, són exemples ben coneguts d'infeccions zoonòtiques. Obviant la nostra natura animal, en diem *zoonosi* quan el salt del patògen esdevé entre animals i humans, mentre que se'n diu *antropozoonosi* quan ocorre en sentit contrari. I tan gran és el potencial explorador del SARS-CoV-2, que aquest fenomen d'infecció inversa des dels humans cap a altres animals també s'ha descrit per a gats, gossos, tigres i visons en aquesta pandèmia.

A mesura que augmenta l'abundància de la nostra espècie al planeta, augmenta la superfície de contacte amb les espècies animals salvatges i amb els seus patògens. Potser l'eventual inici de la pandèmia a la Xina no ha estat casual. La combinació d'invasió d'espais naturals rics en mamífers, ciutats densament poblades i el costum ancestral d'adquisició d'animals vius, de granja i ocasionalment salvatges, als mercats de consum són factors que podrien haver facilitat aquesta zoonosi. I destaque els mamífers perquè,

Interpretació creativa de partícules del virus SARS-CoV-2 (no està a escala).

«El SARS-CoV-2 planteja un repte de dimensions extraordinàries i obliga a un esforç inèdit en mesures de contenció, prevenció, diagnòstic i tractament»

en principi, com més pròximes, filogenèticament parlant, estiguen les espècies implicades en la zoonosi, més possibilitats es preveuen d'èxit en l'adaptació del patògen a una espècie hoste nova.

No podem pas dir que els coronavirus no ens hagen avisat prèviament. La COVID-19 és la tercera malaltia emergent derivada per zoonosi per coronavirus en aquest mateix segle i va estar precedida per la SARS (per les sigles en anglès de *síndrome respiratòria aguda greu*) el 2003 i la MERS (també per les sigles en anglès de *síndrome respiratòria de l'Orient Mitjà*) el 2012. En tots dos casos, són malalties provocades per diferents coronavirus circulants en rates penades, però amb dues espècies hoste intermediàries diferents entre les rates penades i els humans: civetes en la SARS i camells en la MERS.

El SARS-CoV-2, virus que oscil·la entre la dispersió silenciosa i la mort, amb nom de contrasenya impronunciable, planteja un repte de dimensions extraordinàries i obliga a un esforç inèdit en mesures de contenció, prevenció, diagnòstic i tractament de la infecció. El biòleg molecular Joshua Lederberg (1925-2008), premi Nobel de Medicina o Fisiologia el 1958 per les seues contribucions al camp de la genètica microbiana, apuntava cap a la solució davant de les malalties infeccioses emergents: «És la nostra intel·ligència contra els seus gens». Potser aquest és el nostre únic recurs. ↻

M. ALMA BRACHO. Investigadora FISABIO, Àrea Genòmica i Salut (València).